

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 6.05. 2014 r.

PG VII G 025-133/14

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej Senatu RP

Stanisław Paweł Nardziejewski

W nawiązaniu do pisma z dnia 24 kwietnia 2014 r., nr BPS/KU – 034/614/12/14, dotyczącego *projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (druk senacki 614)*, przekazanego do zaopiniowania przez Prokuratora Generalnego w trybie art. 3 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz. U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599, z późn. zm.), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię.

Z uzasadnienia projektu i zakresu przedmiotu regulacji wynika, że proponowane zmiany ustawy pozostają w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 listopada 2013 r., sygn. akt K 31/12, który stwierdził niezgodność art. 32b § 1 i 3, art. 37g § 5 oraz art. 37h § 2 ustawy z dnia 21 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 427, z późn. zm.; dalej u.s.p.) z art. 10 ust. 1 i art. 173 Konstytucji RP.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że przepisy u.s.p. wskazane w pkt 7, 8, 10 i 11 sentencji orzeczenia w zakresie, w jakim nie przewidują możliwości kontroli prawidłowości decyzji Ministra Sprawiedliwości w przypadku odwołania dyrektora sądu, nie określają skutków, jakie wywołuje uchwała zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji negatywnie opiniująca sprawozdanie dyrektora sądu, nie przewidują możliwości weryfikacji zasadności uwagi sporządzonej przez Ministra Sprawiedliwości, a kierowanej do prezesa lub wiceprezesa sądu w zakresie uchybienia

w kierowaniu sądem lub sprawowaniu wewnętrznego nadzoru administracyjnego oraz możliwości odwołania się od tych uwag, jak również nie przewidują możliwości wniesienia zastrzeżeń przez prezesa sądu do odmowy przyjęcia przez Ministra Sprawiedliwości informacji rocznej o działalności sądów w zakresie powierzonych prezesowi zadań, są niezgodne z zasadą podziału władzy i naruszają równowagę między władzą sądowniczą a władzą wykonawczą.

Trybunał Konstytucyjny wskazał, że poddany ocenie problem konstytucyjny dotyczył kwestii, czy sprawowanie nadzoru administracyjnego nad sądami powszechnymi może zostać ustawowo powierzone organowi władzy wykonawczej – Ministrowi Sprawiedliwości, a także czy zakres oraz formy tego nadzoru nie naruszają zasady odrębności i niezależności władzy sądowniczej. W uzasadnieniu orzeczenia Trybunał Konstytucyjny podniósł, że ustawowe ukształtowanie relacji pomiędzy organami sądu – prezesem a dyrektorem w zakresie kierowania działalnością administracyjną i przyjęte w ustawie rozwiązania powodują znaczne ograniczenie kompetencji prezesa do kierowania sądem na rzecz dyrektora sądu, czyli organu podległego Ministrowi Sprawiedliwości, a takie rozwiązanie godzi w odrębność i niezależność sądów od władzy wykonawczej.

Trybunał Konstytucyjny wskazał, że podtrzymuje stanowisko wyrażone w wyroku z 15 stycznia 2009 r. o sygn., K 45/07, wydanym w pełnym składzie, iż konstytucyjna zasada podziału i równowagi władzy nie wyklucza tego, aby Minister Sprawiedliwości wykonywał nadzór administracyjny nad sądami. Ustawodawca powinien jednak stworzyć gwarancje, by działania ministra ograniczały się jedynie do spraw związanych z administracją sądową i nie wkraczały swoimi działaniami nadzorczymi w sferę rezerwowaną dla niezawisłego sędziego, funkcjonującego w niezależnym sądzie. Odrębność i niezależność sądów, w rozumieniu art. 173 Konstytucji, zakłada oddzielenie sądownictwa od organów innych władz, tak aby zapewnić sądom pełną samodzielność w zakresie rozpoznawania spraw i orzekania. Odrębność taką należy rozumieć jako odrębność organizacyjną, którą stanowi autonomiczna struktura organizacyjna władzy sądowniczej w systemie organów państwa, a także jako

odrębność funkcjonalną, co oznacza, że na wymierzanie sprawiedliwości w ramach władzy sądowniczej nie ma wpływu ani władza ustawodawcza, ani władza wykonawcza.

Podnosząc powyższe, wypada zauważyć zbieżność stanowiska wyrażonego przez Prokuratora Generalnego, sygn. PG VIII TK 93/12, biorącego udział w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie K 31/12, w odniesieniu do weryfikacji poprawności stanowionego prawa z normami konstytucyjnymi w odniesieniu do wskazanych przepisów u.s.p., dokonanej w konsekwencji przez Trybunał Konstytucyjny.

Analiza przyjętych w projekcie rozwiązań pozwala na stwierdzenie, że odpowiadają one postulatowi Trybunału Konstytucyjnego. Proponowane zmiany przewidują bowiem wprowadzenie instrumentów kontroli prawidłowości decyzji Ministra Sprawiedliwości poprzez ustanowienie trybu odwoławczego, likwidując tym samym arbitralność tych decyzji, wprowadzają procedury umożliwiające weryfikację zasadności podejmowanych przez Ministra Sprawiedliwości decyzji w zakresie odwołania dyrektora sądu i określenia skutków wniosku prezesa sądu do Ministra Sprawiedliwości o odwołanie dyrektora sądu, jak również prawo wniesienia zastrzeżeń przez prezesa lub wiceprezesa sądu do uwagi na piśmie lub do odmowy przyjęcia przez Ministra Sprawiedliwości informacji rocznej o działalności sądów, działających na obszarze apelacji, w zakresie powierzonych prezesowi sądu zadań. Konieczne jest więc podkreślenie, że w demokratycznym państwie prawnym, którego ustroj oparty jest na zasadzie podziału władzy, stanowienie prawa należy do władzy ustawodawczej, której przysługuje w tym zakresie znaczna swoboda w określaniu treści prawa. Granice tej swobody określają przede wszystkim normy konstytucyjne.

Reasumując, należy wskazać, że projektowane regulacje prowadzą do usunięcia aktualnie obowiązujących przepisów ustawy wskazanych przez Trybunał Konstytucyjny w omawianym wyroku. Proponowane w projekcie rozwiązania dotyczące nowelizacji ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych realizują standardy konstytucyjne i, jak się wydaje, zapewnią władzy sądowniczej gwarancje ochrony jej odrębności i niezależności.

*Z opinii
A. Szym*